

FRISS

KRITIKA

NAGY

BOOKLINE KIDS

ZÖLD

ADVENT

ALKOTÓTÁRS

SZÓRAKOZÁS

2023 LEGJOBB KÖNYVEI

Hirdetés

bookline

Könyves

FRISS

KRITIKA

NAGY

BOOKLINE KIDS

ZÖLD

ADVENT

ALKOTÓTÁRS

SZÓRAKOZÁS

2023 LEGJOBB KÖNYVEI

S P E N Ó T

Történetek az irodalomról

Könyves

bookline

[FRISS](#)[KRITIKA](#)[NAGY](#)[BOOKLINE KIDS](#)[ZÖLD](#)[ADVENT](#)[ALKOTÓTÁRS](#)[SZÓRAKOZÁS](#)[2023 LEGJOBB KÖNYVEI](#)

Budai krónika Magyarország történelmét. A vállalkozás ugyanis teljesen pontosan megbukhatott volna, végül mégis elkészült, és ez lett az első nyomtatott könyv Magyarországon. Mindennek már 550 éve, ennek alkalmából pedig az Országos Széchényi Könyvtár gondozásában idén megjelent a krónika faksimile kiadása, vele együtt pedig egy kísérőkötet a latin szöveggel meg a magyar fordítással, valamint magyarázatokkal. De mi a jelentősége a *Budai krónikának*, milyen politikai viszonyok között született, mindez hogyan befolyásolta a munkát, és egyáltalán miért olyan nagy szó, hogy 1473-ban végül megjelent a kötet? Cikkünkben ezt járjuk körül.

Ruff Orsolya | 2023. augusztus 30. |

Megosztás 11

Hirdetés

Könyves

bookline

[FRISS](#)[KRITIKA](#)[NAGY](#)[BOOKLINE KIDS](#)[ZÖLD](#)[ADVENT](#)[ALKOTÓTÁRS](#)[SZÓRAKOZÁS](#)[2023 LEGJOBB KÖNYVEI](#)

Hess András nélkül nincs az a *Budai krónika*, amilyenek jelenlegi formájában ismerjük. Ahhoz tehát, hogy kicsit megismerjük az első, Magyarországon nyomtatott könyv történetét, megkerülhetetlen az ő személye és munkássága. A német származású nyomdász életrajzi adatai a múlt homályába vesznek (olyan alapadatokat nem tudni róla, mint hogy mikor született, ahogy azt sem, mikor halt meg), az viszont eléggé biztosnak látszik, hogy a római Lauer nyomdában dolgozott, és Kárai László budai prépost meghívására érkezett Budára. A hazai könyvnyomtatás hajnalának másik kulcsfigurája Vitéz János esztergomi érsek, aki a történeti források szerint már az 1450-es években megismerkedhetett a német nyomdák működésével, és azt sem

Könyves

FRISS

KRITIKA

NAGY

BOOKLINE KIDS

ZÖLD

ADVENT

ALKOTÓTÁRS

SZÓRAKOZÁS

2023 LEGJOBB KÖNYVEI

Könyves

bookline

[FRISS](#)[KRITIKA](#)[NAGY](#)[BOOKLINE KIDS](#)[ZÖLD](#)[ADVENT](#)[ALKOTÓTÁRS](#)[SZÓRAKOZÁS](#)[2023 LEGJOBB KÖNYVEI](#)

Látszólag jelentéktelen mozzanat, hogy ki hívta meg a német tipográfust, a későbbiekben viszont látni fogjuk, hogy egyáltalán nem mellékes szempont. Mire ugyanis Hess András Magyarországra érkezett,

Könyves

bookline

[FRISS](#)[KRITIKA](#)[NAGY](#)[BOOKLINE KIDS](#)[ZÖLD](#)[ADVENT](#)[ALKOTÓTÁRS](#)[SZÓRAKOZÁS](#)[2023 LEGJOBB KÖNYVEI](#)

kenyértörésre került ugyanis a sor Mátyás király és Vitéz János között. Utóbbi kegyvesztett lett, 1472 elején Esztergomban házi őrizetbe került, és ott is maradt augusztusi haláláig. Ez a nyomdászmaster terveit is némileg átkeretezte, hiszen egy ilyen nagyszabású vállalkozás beindítása már akkor is sok pénzt igényelt. Az akkori magyar belpolitika érzékeny, bonyolult viszonyait mindenesetre jól tükrözi a kötet ajánlója, amelyben Hess maga is elismeri, hogy sokat töprengett rajta, kinek dedikálja a kötetet, végül a prépost mellett döntött, így aztán az elkészült kötetet nem az esztergomi érseknek, hanem Kárai Lászlónak ajánlotta: „... egyrészt Te tettél érdekemben a legtöbbet, másrészt a magamra vállalt munkát nélküled sem elkezdni, sem befejezni nem tudtam volna”.

Hirdetés

Könyves

bookline

[FRISS](#)[KRITIKA](#)[NAGY](#)[BOOKLINE KIDS](#)[ZÖLD](#)[ADVENT](#)[ALKOTÓTÁRS](#)[SZÓRAKOZÁS](#)[2023 LEGJOBB KÖNYVEI](#)

A pontos időpontokat nehéz meghatározni, de történeti források szerint Hess András valamikor 1471 tavaszán érkezhetett Budára, akkor még abban a hiszemben, hogy anyagi támogatást, biztos megrendeléseket kap majd. Innentől kezdve homályos, hogy pontosan mi történt (már 1471 nyarán megkezdte a munkát, vagy kivárja, hogy rendeződjön a politikai helyzet és csak 1472-ben áll neki?), az viszont biztosnak tűnik, hogy nagy műhelyről akkor már nem is álmodhatott: budai officinájában egyetlen nyomdagéppel (sajtóval) dolgozott, a legbonyolultabb műveleteket ő maga végezte. A közel félmázsás betűkészletet Itáliából hozta magával, a papír Velencéből érkezett. Azt Hess már a kötet eleji ajánlóiban leszögezte, hogy Budán egy olyan krónika

Könyves

[FRISS](#)[KRITIKA](#)[NAGY](#)[BOOKLINE KIDS](#)[ZÖLD](#)[ADVENT](#)[ALKOTÓTÁRS](#)[SZÓRAKOZÁS](#)[2023 LEGJOBB KÖNYVEI](#)

szemérmesen hallgat, és egy diplomatikusnak szánt ígérettel veszi elejét az esetleges számonkéréseknek: „Felséges és győzhetetlen urunknak, királyunknak többi nevezetes és emlékezetes tetteit, mivel oly sok van, és mivel ezeket röviden összefoglalni nem lehet, más alkalomra kell halasztanunk, és részletesebben kell majd elbeszelnünk.”

Itt érdemes még megállni egy pillanatra. A fentiekből is látszik, hogy az első, Magyarországon nyomtatott könyv lényegében egy történeti munka, egy históriás kötet, ami

meglehetősen szokatlannak számított abban az időben.

A korabeli gyakorlat ugyanis nem ez volt. Mivel abban az időben a nyomtatás borzasztóan drága tevékenységnek számított, ezért egy-egy nyomda első munkái

Könyves

tradixit electōi de rege polōie facta. Et corōari fecit **Ladizlaū** puerū trimestrē. Nichilominus inductus fuit **Vladizlaus Rex** polonie: coronatusq; corona alia de capite reliq;ay **sci Stephani** sumpta. Quibus habitis regina **Ladizlaum** filium simul cum corona regni: tradidit ad manus **Friderici** romanorum regis: & ducis austriae. Regnavit autem ipse **Vladizlaus** i dissensioe regni: annis prope quatuor. & in bello contra turcos iuxta mare prope castrum uarna periit. Anno domini millesimoquadringentesimoquadragesimoquarto. Hic fuit pnceps optis moribus institutus. religiosus. pius. castus. uerax & magnanimus i armis.

Mortuo **Vladizlao**: & **Ladizlao** puero in manibus **Friderici** romanorum regis existente: **Iohannes** de **bunyad** in gubernatorem regni eligitur.

Post **Vladizlaū**: & **Ladilao** puero in manibus **Friderici** romanorum regis existente: cum status regni declinaret in periculum: electus fuit in gubernatorem felicitis memorie **Iohānes** de **bunyad**: tunc uoy uoda transsiluanus. qui gubernauit regnū annos. ppe octo. multa egit prelia. sepissime profligauit turcos. ipse etiam bina uice a turcis pfligatus fuit. & reduxit regnū in meliorem statum q; acceperat. Demū tradidit regimē regni in manus **Ladizlai** regis. per quem ob merita sua creatus fuit in comitem: **bistricien** ppetuū. Postreō repulso turcoꝝ impatore ab obsidione arcis seu castri **nandoralben**: felicitis uictorie cōpos obiit ibidem in **nandoralba**: Anno domini millesimoquadringentesimoquinquagesimo sexto. Sepultusq; est in ecclesia **albeū** transsiluana.

De reductione **Ladizlai** regis in hungariam.

Ladizlaus filius **Alberti** romanorum: hungarie: & bohemie regis: circa duodecimū etatis sue annū exortus fuit de mēibus

pollens. pudicus. fidelis: & p etate prudēs: cepitq; regere uiuēte adhuc **Iohanne** gubernatore. Postea cū esset in bohemia: obiit **prage** anno etatis & coronationis sue decimo octauo: sepultusq; ibidem in ecclesia cathedrali: Anno domini millesimoquadringentesimoquinquagesimo septimo.

De coronatione regis **Matbie**.

Post mortem **Ladizlai** regis electus est in regem hungarie **Matbias** se. me. filius **Illuistris** **Iohis** de **bunyad** ppe. **co. bistricien** Anno dñi millesimoquadringentesimoquinquagesimo octauo: q; tam exteris ut bohemis & polōis: q; nōnullis incolis sacre corōe subiectis sibi plurimū ifidiatibus ut leo fortissimus: inuictissimulq; restitit. Hic etiā cū ualidissimo exercitu regnū **bozne** ingressus castrum munitissimū **Iaycza** noie e manibus turcoꝝ gloriose eripuerit: deinde uictor rediens ad hungariam: dyademate sancti regis **Stephāi** qd apud **Fridericū** romanoꝝ impatore habebat: in ciuitate **albergalis** potitus est. Postea uero collecto ingēti exercitu **moldauiam** terram: puincia sacre corōe subiectam sed p id temporis rebellem ingressus est. ibiq; habito acerbissimo conflictu triūphū preclarū atq; memorabile obtinuit. Vnde & uexilla plura inelyte uictorie sue signa **budā** usq; adduxit. que magna cū celebritate in proebiali beatissime **Marie** uirginis ecclesia affixa hodie conspiciunt. Reliqua autē preclara ac mēorabilia facinora serēissimi atq; inuictissimi dñi nostri regis: quia tanta sunt q; breuiter cōprehēdi nequeunt: in aliud tempus differenda: ac latius prosequenda erunt. Pro quo dño nostro illustrissimo atq; gratioso optimus maximusq; deus etiam atq; etiam rogandus est: ut eum in pace tranquilla: iusticie obseruatione: suorum dilectione: regni incremento: & diuturna demū uite incolumitate tenere: seruare: & augere dignetur.

Könyves

[FRISS](#)[KRITIKA](#)[NAGY](#)[BOOKLINE KIDS](#)[ZÖLD](#)[ADVENT](#)[ALKOTÓTÁRS](#)[SZÓRAKOZÁS](#)[2023 LEGJOBB KÖNYVEI](#)

Hess a munkát végül 1473-ban, pünkösd előestéjén fejezte be (a *Budai krónika* utolsó mondata is ez, ld. a fenti képet: „Finita Bude anno Domini MCCCCLXXIII in vigilia penthecostes: per Andream Hess”), a történészek szerint pedig lényegében

**ezzel a mondattal kezdődött a
magyar nyomdászat története**

Könyves

[FRISS](#)[KRITIKA](#)[NAGY](#)[BOOKLINE KIDS](#)[ZÖLD](#)[ADVENT](#)[ALKOTÓTÁRS](#)[SZÓRAKOZÁS](#)[2023 LEGJOBB KÖNYVEI](#)

„Példányok maradtak fenn, ezekből kettő Magyarországon van, az Országos Széchényi Könyvtárban és az ELTE Egyetemi Könyvtárban, de őriznek egy-egy példányt többek között Krakóban, Lipcsében és Párizsban, és még a New Jersey állambeli Princeton Egyetem könyvtárában is található egy kötet.

Forrás: [OSZK Chronica](#), [OSZK Typographia](#)

TERMÉSZETESEN OLVASUNK

Könyves

[FRISS](#)[KRITIKA](#)[NAGY](#)[BOOKLINE KIDS](#)[ZÖLD](#)[ADVENT](#)[ALKOTÓTÁRS](#)[SZÓRAKOZÁS](#)[2023 LEGJOBB KÖNYVEI](#)

technológiai nullam to vonasait, drasztikus hatásait az államra és az egyén életére, majd az olvasót konkrét javaslatokkal engedi útjára.

tudos extrem zsenialitasaroi, a matematika fogairól, a tudomány beépített, titkos kódjáról, és arról is, hogy a szerzőt nem érdekli az *Oppenheimer*.

Odor Lajos kozgazdasszal, Szlovakia volt miniszterelnökével a *Mindentudók kézikönyve* című kötete budapesti bemutatója előtt beszélgettünk általános műveltségről, oktatásról és a lányának tett ígéretéről. Interjú.

Könyves
Magazin

© 2024 KÖNYVES MAGAZIN KFT.

[IMPRESSZUM](#)[MÉDIAAJÁNLAT](#)[RSS](#)